

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

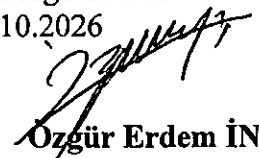
Ardahan ili, Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan ve ekonomisi büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayanan bir sınır ilidir. Yıllık ortalama 200 bin büyükbaş hayvan varlığına sahip olan Ardahan, çayır-mer'a alanlarının yaygınlığı ve hayvan yetiştiriciliğine uygun iklimsel koşulları nedeniyle Türkiye'nin önemli mera hayvancılığı merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ancak son yıllarda yaşanan yapısal sorunlar ve sağlık hizmetlerine erişimdeki yetersizlik nedeniyle hayvancılık faaliyetleri ciddi bir krizle karşı karşıyadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı ile çeşitli meslek örgütlerinin son 2 yıla ait saha verilerine göre:

- Ardahan'da **buzağı ölüm oranı %24** seviyesine ulaşmıştır. Bu oran, Türkiye genelinde %12 olan ortalamanın **iki katından fazladır**.
- İlde doğurganlık çağındaki dişi hayvanlarda **kısırlık oranı %48** seviyesindedir. Bu da her iki hayvandan birinin gebelik sağlayamadığı anlamına gelmektedir.
- Bu veriler ışığında Ardahan'daki hayvansal üretimdeki doğrudan ve dolaylı kaybın yıllık ekonomik karşılığı yaklaşık **7 milyar TL** olarak hesaplanmaktadır.
- Buzağı ölümlerinin başlıca nedenleri arasında **doğum sonrası bakım eksiklikleri, yetersiz aşılama, barınak koşullarının elverişsizliği ve paraziter hastalıklar** yer almaktadır.
- Kısırlık oranının bu denli yüksek olmasının ardında ise **yetersiz veteriner hizmeti, uzman eksikliği, düzensiz beslenme, suni tohumlamada başarısızlık ve zayıf hayvan genetiği** bulunmaktadır.
- Ardahan'da görev yapan veteriner hekim sayısı yetersizdir. İl genelinde yalnızca **52 resmi veteriner hekim**, yaklaşık **350 bin büyükbaş hayvanla** ilgilenmektedir; bu da hayvan başına düşen veteriner oranını ciddi biçimde düşürmektedir.
- İl genelinde **hayvancılık destekleri yetersiz ve düzensizdir**; üreticiler yem maliyetleri, aşılama ve bakım giderlerini karşılamakta zorlanmaktadır.
- Kırsal bölgelerde **soğuk iklim koşulları, uzun kış mevsimi ve ulaşım güçlükleri**, hayvan sağlığı hizmetlerine erişimi daha da zorlaştırmaktadır.
- Buzağı ölümleri ve kısırlık, üretim zincirini kırmakta, **süt ve et üretiminde azalma, damızlık açığı, ithalata bağımlılık ve kırsal göçü** tetiklemektedir.
- Ardahan özelinde yaşanan bu sorun, başta Kars, Iğdır ve Erzurum gibi çevre illerde de benzer sonuçlar yaratmakta, **Doğu Anadolu hayvancılığı sistemsel bir kırılmayla karşı karşıya kalmaktadır**.

Yukarıda gerekçesiyle birlikte sunulan; Ardahan ilinde buzağı ölümleri ve hayvanlardaki yüksek kısırlık oranlarının nedenlerinin tüm yönleriyle araştırılması, alınacak yapısal önlemlerin belirlenmesi, hayvancılık desteklerinin yeniden yapılandırılması, yerel koşullara uygun sağlık ve bakım politikalarının geliştirilmesi amacıyla, bu durumun bölge hayvancılığına etkilerinin de ortaya konulması, yapısal sorunların belirlenerek çözüm yollarının geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.01.10.2026

Özgür Erdem İNCESU
Ardahan Milletvekili

...116... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Servet Mullaoglu	Hatay	fr. Mullaoglu
Ercan Karaman	Aydın	İmza
M. Salih Uzun	İzmir	İs. Uzun
Av. Dr. M. Serhan TARRIKULU	Diyadin	İmza
İsmail Özale	İzmir	İmza
Burhanettin Bursalı	Adana	İmza
Melika İLHAN	Kırşehir	İmza
İsmet GÜNEŞHAN	Gaziantep	İmza
Ulaş KARASU	Sivas	İmza
Bilal Bilici	Adana	İmza
Cemal ENGİNNUR	İstanbul	İmza
Ayhan KARUT	Adana	İmza
A. Tuncay ÖZKAN	İzmir	İmza
Servet Özaygören	İstanbul Mu.	İmza
Ganiz TAŞCIER	Ankara Mu.	İmza
Fethi Aakel	İstanbul Mu.	FETHİ AAKEL
Orhan Sömer	Adana Mu.	İmza
Eylem Ertuğ Ertuğ	Sakarya Mu.	İmza
Nail ÇİLER	Kocaeli	İmza
Süleyman Bölbal	Aydın Mu.	İmza

